

ASOCIAȚIA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN ROMÂNIA - COMITETUL HELSINKI

București, Str. Nicolae Tonitza nr. 8A, Sector 3, Tel/Fax: 312 45 28; 312 37 11, e-mail: office@apador.org

LEGEA NR.544/2001 **PRIVIND LIBERUL ACCES LA INFORMAȚIILE** **DE INTERES PUBLIC¹**

Această lege concretizează, cu o întârziere de 10 ani, o prevedere cu caracter general cuprinsă în articolul 31 din Constituția României (1991), conform căreia: *“Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit”*, dar acest drept *“...nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională”*. Același articol din Constituție prevede că *“Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal”*. Articolul 31 nu a suferit modificări de substanță cu ocazia revizuirii, în anul 2003, a Constituției; doar la alineatul 3 a fost înlocuită sintagma *„siguranta nationala”* cu *„securitate nationala”*.

În același timp, Legea nr.544/2001 reprezintă un semnal important transmis autorităților și instituțiilor publice cu privire la relația, lipsită de opacitate, pe care trebuie să o aibă cu "simplul cetățean".

În esență, legea prevede că orice persoană poate solicita oricărei autorități/instituții publice comunicarea oricărei informații de interes public. Cererea, verbală sau scrisă, nu trebuie însoțită de o justificare din care să rezulte interesul personal al solicitantului cu privire la informațiile solicitate, întrucât art. 1 din lege prevede că *„Accesul liber și neîngrădit al persoanei la orice informații de interes public...constituie unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane și autoritățile publice”*. Deci, informațiile de interes public pot fi solicitate de orice persoană, fizică sau juridică, de la orice autoritate/instituție publică din simpla dorință a persoanei de a se informa cu privire la activitatea acelei instituții/autorități publice, sau, altfel spus, din *„simplă curiozitate”*.

Informațiile de interes public

Care informații sunt de interes public:

Orice informații care se referă la sau rezultă din activitățile unei instituții sau autorități publice ce utilizează sau administrează resurse financiare publice, unei regiilor autonome, companii naționale, precum și oricărei societăți comerciale aflate sub autoritatea unei autorități publice centrale sau locale și la care statul român sau, după caz, o unitate administrativ-teritorială este acționar unic ori majoritar.²

---

¹Legea nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.663 din 23 octombrie 2001. Ulterior, au fost emise Normele metodologice din 7 februarie 2002 de aplicare a Legii nr.544/2001, privind liberul acces la informațiile de interes public, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.123 din 7 februarie 2002. Normele și hotărârea au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.167 din 8 martie 2002. Până în prezent, Legea nr. 544/2001 a fost modificată de 3 ori, prin: Legea nr. 371/2006, Legea nr. 380/2006 și Legea nr. 188/2007.

² Legea nr. 544/2001 a fost modificată prin Legea nr. 371/2006, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 837 din 11 octombrie 2006; pe de o parte, s-a realizat o lărgire a noțiunii de “autoritate/instituție publică” prin includerea în aceasta a companiilor naționale și a unor categorii de societăți comerciale; de asemenea, în cazul regiilor autonome, a fost înlăturată condiționarea ca ele să folosească resurse

În urma unei modificări relativ recente a legii³, prin care a fost introdus art. 11/1, **contractele de achiziții publice** au fost prevăzute expres în categoria informațiilor de interes public. Obligația de a comunica aceste informații privind contractele de achiziții publice, inclusiv a copiilor de pe contracte, revine autorității contractante, astfel cum este definită prin lege, mai precis prin legea achizițiilor publice⁴.

Prin cea mai recentă modificare a legii, au fost incluse în categoria informațiilor de interes public și cele privind **contractele de privatizare**.⁵ Modificarea are, desigur, un caracter pozitiv, prin lărgirea categoriei informațiilor de interes public, dar, în practică, rolul ei este mai mult declarativ, deoarece în text se prevede că numai contractele de privatizare *încheiate după data intrării în vigoare a legii de modificare* (deci, după 29 iunie 2007) sunt calificate ca fiind de interes public; or, este binecunoscut că „marile” și, totodată, discutabilele privatizări s-au făcut în perioada anterioară verii acestui an. Pe de altă parte, nu se justifică o împărțire a contractelor de privatizare în două categorii: de interes public sau lipsite de interes public doar în raport de data la care au fost încheiate, deci în raport de un criteriu lipsit de substanță. În mod normal, ar trebui stabilit că toate contractele de privatizare, indiferent de data încheierii, intră în categoria informațiilor de interes public, cu consecința ca toate aceste contracte să aibă regimul aplicabil informațiilor de interes public.

În raport de faptul că modificarea legii s-a produs la art. 5, care reglementează categoria informațiilor de interes public ce **se comunică din oficiu**, rezultă că și contractele de privatizare au fost incluse în categoria informațiilor de interes public ce se comunică din oficiu; legea prevede o formă specială de comunicare din oficiu a acestor contracte, respectiv: punerea lor la dispoziția solicitantului, prin consultare la sediul autorității sau instituției publice. Aceasta nu înseamnă că nu pot fi comunicate și copii de pe aceste contracte, la cererea solicitantului, potrivit art. 9 din Legea nr. 544/2001.

---

financiare publice; pe de altă parte, prin aceeași lege, a fost lărgită categoria excepțiilor de la liberul acces la informațiile de interes public prin adăugarea cazurilor în care publicitatea informațiilor aduce atingere dreptului de proprietate intelectuală ori industrială.

³ Legea nr. 544/2001 a fost modificată prin Legea nr. 380/2006, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 846 din 13 octombrie 2006. A fost introdus art. 11/1, care prevede: *“Orice autoritate contractantă, astfel cum este definită prin lege, are obligația să pună la dispoziția persoanei fizice sau juridice interesate, în condițiile prevăzute la art. 7, contractele de achiziții publice”*. De asemenea, prin legea de modificare s-a precizat că excepțiile de la liberul acces prevăzute la art. 12 se aplică și în cazul contractelor de achiziții publice.

⁴ Achizițiile publice sunt reglementate prin Ordonanța de urgență nr. 34/2006, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 418 din 15 mai 2006, aprobată cu modificări prin Legea nr. 337/2006, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 625 din 20 iulie 2006. Prin art. 3 lit. f din ordonanța de urgență, **contractul de achiziții publice** este definit drept contractul cu titlu oneros, încheiat în scris între una sau mai multe autorități contractante, pe de o parte, și unul sau mai mulți operatori economici, pe de altă parte, având ca obiect execuția de lucrări, furnizarea de produse sau prestarea de servicii, în sensul prezentei ordonanțe de urgență; contractul de achiziții publice include și categoria *contractului sectorial*, astfel cum este definit la art. 229 alin. 2 (contract care se atribuie pentru efectuarea unei activități relevante în sectoarele de utilitate publică: apă, energie, transport, poștă),

Potrivit art. 8 din ordonanța de urgență, au calitatea de **autoritate contractantă**:

- a) oricare organism al statului - autoritate publică sau instituție publică - care acționează la nivel central ori la nivel regional sau local;
- b) oricare organism de drept public, altul decât unul dintre cele prevăzute la lit. a), cu personalitate juridică, care a fost înființat pentru a satisface nevoi de interes general fără caracter comercial sau industrial și care se află cel puțin în una dintre următoarele situații:
  - este finanțat, în majoritate, de către o autoritate contractantă, astfel cum este definită la lit. a), sau de către un alt organism de drept public;
  - se află în subordinea sau este supusă controlului unei autorități contractante, astfel cum este definită la lit. a), sau unui alt organism de drept public;
  - în componența consiliului de administrație/organului de conducere sau de supervizare mai mult de jumătate din numărul membrilor acestuia sunt numiți de către o autoritate contractantă, astfel cum este definită la lit. a), sau de către un alt organism de drept public;
- c) oricare asocierie formată de una sau mai multe autorități contractante dintre cele prevăzute la lit. a) sau b);
- d) oricare întreprindere publică ce desfășoară una sau mai multe dintre activitățile prevăzute la cap. VIII secțiunea 1, atunci când aceasta atribuie contracte de achiziție publică sau încheie acorduri-cadru destinate efectuării respectivelor activități;
- e) oricare subiect de drept, altul decât cele prevăzute la lit. a)-d), care desfășoară una sau mai multe dintre activitățile prevăzute la cap. VIII secțiunea 1, în baza unui drept special sau exclusiv, astfel cum este acesta definit la art. 3 lit. t), acordat de o autoritate competentă, atunci când acesta atribuie contracte de achiziție publică sau încheie acorduri-cadru destinate efectuării respectivelor activități.

⁵ Legea nr. 544/2001 a fost modificată prin Legea nr. 188/2007, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 425 din 26 iunie 2007. La art. 5 a fost introdus un nou alineat, (5), cu următorul conținut: *“ Autoritățile și instituțiile publice au obligația să pună la dispoziția persoanelor interesate contractele de privatizare încheiate după intrarea în vigoare a prezentei legi, prin consultarea la sediul acestora. Prevederile de mai sus nu se aplică în cazul contractelor de privatizare care se încadrează în sfera de aplicare a dispozițiilor art. 12 alin. 1”*.

Care informații nu sunt considerate de interes public, deși ar trebui să fie:

Toate informațiile privind utilizarea banilor publici, indiferent de către cine; banul public își păstrează acest caracter indiferent în mâinile cui se afla. Rationamentul este valabil și pentru serviciile publice sau bunurile publice.

Legea nr.544/2001 ar trebui corectată sub acest aspect; modificările de până acum sunt destul de „timide”.

Pentru care informații de interes public este liber accesul:

Pentru toate, cu excepția celor la care accesul este interzis expres prin lege; cazurile exprese de interdicție a accesului sunt prevăzute în art. 12 din lege. Consecința este că nu persoana trebuie să dovedească dreptul său de liber acces la o informație de interes public (acesta este prevăzut expres de lege, în art. 1, ca principiu fundamental); dimpotrivă, de fiecare dată când refuză comunicarea oricărei informații de interes public, autoritatea/instituția publică are obligația să facă dovada că acea informație este exceptată de la liberul acces potrivit art. 12 din lege. Dacă nu face aceasta dovadă (dovada nu se rezumă la o simplă afirmație) autoritatea/instituția publică nu poate refuza, în mod legal, comunicarea informației.

Pentru care informații de interes public nu este liber accesul:

1. **O parte** dintre **informațiile clasificate**, respectiv numai informațiile clasificate din domeniul apărării naționale, siguranței și ordinii publice, precum și informațiile clasificate care privesc deliberările autorităților și cele care privesc interesele economice și politice ale României. (Informațiile clasificate sunt reglementate printr-o lege distinctă, Legea nr.182 din 12 aprilie 2002 privind protecția informațiilor clasificate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 248 din 12 aprilie 2002).

Excepție: acele informații care favorizează sau ascund încălcarea legii de către o autoritate/instituție publică nu pot fi considerate ca informații clasificate și constituie informații de interes public la care *accesul este liber* (articolul 13 din Legea nr.544/2001). De asemenea, prin articolul 24 alin.5 din Legea nr.182/2002 se interzice clasificarea ca secrete de stat a informațiilor, datelor sau documentelor în scopul ascunderii încălcărilor legii, erorilor administrative, limitării accesului la informațiile de interes public, restrângerii ilegale a exercițiului unor drepturi ale vreunei persoane sau lezării altor interese legitime.

Dacă astfel de informații au fost, totuși, clasificate, orice persoană are dreptul să inițieze o procedură pentru declasificare a lor (procedură reglementată în art. 20 din Legea nr.182/2002).

Dacă s-a refuzat comunicarea unor astfel de informații pe motiv că sunt clasificate, recomandăm folosirea, în paralel a două proceduri: procedura de contestare a refuzului inițiată în baza Legii nr.544/2001 și, distinct, și procedura de declasificare a acestor informații, conform Legii nr.182/2002; în mod normal, procesul inițiat în baza legii nr. 544/2001 va trebui să fie suspendat, în temeiul art. 244 al. 1 pct. 1 din codul de procedură civilă, până când va fi soluționat irevocabil procesul prin care s-a solicitat declasificarea informației respective.

În situația în care solicitantul informației susține că ea nu putea fi clasificată în raport de dispozițiile art. 13 din Legea nr. 544/2001, considerăm că nu mai este necesară o acțiune distinctă de declasificare a informației, întemeiată pe Legea nr. 182/2002, întrucât instanța sesizată cu o acțiune întemeiată pe Legea nr. 544/2001, poate să constate incidența art. 13 din Legea nr. 544/2001 și, în consecință, să oblige la comunicarea informației. Deci, dacă declasificarea nu este cerută în baza vreunui motiv din Legea nr. 182/2002, ci doar în baza art. 13 din Legea nr. 544/2001, considerăm că o singură acțiune, întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 544/2001 este suficientă pentru a obține obligarea autorității/instituției publice să comunice informații pe care le-a clasificat pentru a favoriza sau ascunde încălcări ale legii.

2. Informațiile privind **activitățile comerciale sau financiare**, dar numai dacă publicitatea acestora aduce **atingere dreptului de proprietate intelectuală ori industrială**, precum și **principiului concurenței loiale**, potrivit legii⁶.

În esență, dreptul de **proprietate intelectuală**⁷ se referă la dreptul de **autor** (ansamblul de drepturi morale și patrimoniale cuvenite creatorilor operelor literare, artistice sau științifice) și la drepturile conexe dreptului de autor (drepturile artiștilor interpreți asupra rezultantei obținute prin: interpretarea, regizarea, dirijarea unei creații artistice pentru ca aceasta să ajungă la cunoștința publicului, drepturile producătorilor de înregistrări sonore/fonograme asupra acestora, drepturile radiodifuzorilor asupra emisiunilor pe care le realizează).

Dreptul de **proprietate industrială**⁸ are ca obiect creațiile, de regulă cu caracter tehnic, care se aplică în orice domeniu de activitate economică: producție, comerț, servicii. Componenta centrală este dreptul de **inventator**. Protecția dreptului de proprietate industrială presupune, pe lângă protecția invențiilor (creații tehnice brevetate), protecția noilor soiuri de plante, hibrizi sau rase de animale (brevetate), protecția topografiilor circuitelor integrate (de exemplu: microprocesoarele care intră în compunerea unității centrale a unui calculator), protecția know-how-ului (totalitatea cunoștințelor și soluțiilor noi, confidentiale, deținute de un comerciant, utile în industrie, comerț sau servicii, pentru care titularul își manifesta voința de a le transmite doar în anumite condiții terților; în sens larg, ar include „secretul economic”), protecția desenelor și modelelor industriale (de exemplu: diverse modele de mobilier sau de obiecte de uz casnic, desenul unei țesături, caroseriile de autoturisme, modelele de recipiente pentru diverse băuturi sau produse cosmetice).

Principiul **concurenței loiale**⁹ este „motorul” economiei de piață funcționale; numai printr-o competiție reală și în condiții corecte, caracterizate prin bună-credință și conformitate cu uzanțele comerciale cinstite, se poate ajunge la o creștere a calității produselor corelată cu o normală scădere a prețurilor.

Prin **concurență loială** se înțelege, în esență, exercitarea activității de comerț cu bună-credință și potrivit uzanțelor cinstite. Ea este protejată în interesul comun al comercianților și al consumatorilor, întrucât are ca rezultat orientarea clientelei către comercianții care vând cel mai ieftin produse de cea mai bună calitate.

Concurența este **neloială** atunci când activitatea comerciantului se realizează prin utilizarea de procedee nelegale, contrare uzanțelor comerciale. În general, actele și faptele de concurență neloială constau în: acorduri și practici monopoliste discriminatorii, crearea de confuzie, denigrarea și dezorganizarea comercianților concurenți, exercitarea propriului comerț contrar uzanțelor cinstite.

Faptele de concurență neloială constituie infracțiuni (art. 301 din codul penal pedepsește concurența neloială, art. 5 din Legea nr. 11/1991 prevede o infracțiune distinctă privind concurența neloială), contravenții (reintroduse în Legea nr. 11/1991 prin Legea nr. 298/2001, după ce fuseseră eliminate prin Legea nr. 21/1996) sau delict civile.

Respectarea legislației în domeniul concurenței este urmarită de **Consiliul Concurenței**¹⁰, autoritatea de concurență din țară; în caz de nerespectare a legislației, poate aplica sancțiunile prevăzute de legea concurenței.

⁶ Art. 12 alin. 1 lit. c din Legea nr. 544/2001 a fost modificat prin Legea nr. 371/2006 în sensul includerii protecției dreptului de proprietate intelectuală ori industrială printre cazurile de exceptare a liberului acces la informațiile de interes public.

⁷ Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe a suferit până în prezent numeroase și substanțiale modificări prin Legea nr. 285/2004 și Ordonanța de urgență nr. 123/2005, aprobată cu modificări prin Legea nr. 329/2006.

⁸ În cauză, prezintă relevanță Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenții, Legea nr. 16/1995 privind protecția topografiilor circuitelor integrate, Ordonanța nr. 52/1997, aprobată prin Legea nr. 79/1998, privind regimul juridic al francizei (care conține, în art. 1, o definiție legală a know-how-ului), Legea nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor industriale.

⁹ În cauză, prezintă relevanță Legea nr. 21/1996, legea concurenței (republicată, după mai multe modificări, în M.Of. nr. 742 din 16 august 2005) și Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale (modificată substanțial prin Legea nr. 298/2001).

¹⁰ Consiliul Concurenței a fost înființat prin Legea nr. 21/1996, legea concurenței; organizarea și atribuțiile consiliului sunt reglementate în art. 16-48 din această lege, republicată în 2005.

Având în vedere faptul că art. 20 alin. 4 lit. d și art. 27 alin. 6 din Legea nr. 21/1996, legea concurenței, republicată în 2005, prevăd posibilitatea Consiliului Concurenței de a formula puncte de vedere în materia concurenței, ar fi util ca într-un litigiu privind aplicarea Legii nr. 544/2001, în care comunicarea informațiilor a fost refuzată pe motiv că prin publicitatea acestora s-ar aduce atingere principiului concurenței loiale, să se ceară, ori direct ori prin intermediul instanței, un punct de vedere al consiliului cu privire la problema legată de concurența ridicată în respectiva cauză.

3. Informațiile cu privire la **datele personale**, potrivit legii (Legea nr. 677/2001, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 790 din 12 decembrie 2001 se referă la protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date).

În sensul art. 2 lit. c din Legea nr. 544/2001 și în sensul art. 3 lit. a din Legea nr. 677/2001 privind protecția datelor personale, constituie informație cu privire la datele personale orice informație privind o persoană fizică identificată sau identificabilă.

După cum s-a precizat în mod constant în doctrină, mijloacele de **identificare** a persoanei fizice, numite și atribute de identificare, sunt: **numele, domiciliul și starea civilă**¹¹.

Or, numai prin reunirea celor 3 atribute de identificare (nume, domiciliu, stare civilă) se ajunge la o reală identificare a persoanei. Simpla indicare a numelui unei persoane (spre exemplu, Ion Ion, Popescu Vasile etc) nu conduce, în mod evident, la identificarea unei persoane.

Cu privire la persoana **identificabilă**, art. 3 lit. a din Legea nr. 677/2001 precizează că o persoană devine identificabilă în măsura în care se face referire la un număr de identificare (de exemplu, codul numeric personal; serie și număr ale actului de identitate) sau la date fizice, biologice etc care duc la identificarea persoanei.

Indicarea funcției ocupate de o persoană nu constituie o identificare a persoanei și nici nu face acea persoană identificabilă, întrucât identificarea unei persoane presupune întrunirea cumulativă a 3 atribute de identificare: nume, domiciliu, stare civilă. Numele, singur, nu constituie o identificare a persoanei, deoarece există mai multe persoane cu același nume; diferența dintre ele, adevărata individualizare a persoanei, rezultă numai din coroborarea cu numele a datelor privind domiciliul și a datelor de stare civilă.

Este de menționat, desigur, în sens negativ, decizia nr. 615/2006 a Curții Constituționale prin care s-a stabilit constituționalitatea art. 158 al. 1 din codul muncii referitor la confidențialitatea salariilor personalului autorităților și instituțiilor publice, cu motivarea, cel puțin discutabilă, că salariul concret al unei persoane nu mai prezintă interes public, intrând în sfera interesului privat al persoanei.

În raport de această decizie, obligatorie, a Curții Constituționale, instanțele consideră în prezent că informațiile solicitate, în baza Legii nr. 544/2001, cu privire la veniturile persoanelor din cadrul autorităților/instituțiilor publice, venituri obținute, totuși, din bani publici, sunt informații exceptate de la liberul acces prin art. 12 lit. d din Legea nr. 544/2001, întrucât se referă la date personale.

Excepție: Informațiile cu privire la datele personale devin informații de interes public în măsura în care afectează capacitatea de exercitare a unei funcții publice. Deci, accesul la astfel de informații este liber (articolul 14 alin. 1 din Legea nr. 544/2001). Spre exemplu, datele privind starea sănătății sunt, evident, date cu caracter personal; pentru ocuparea unor anumite funcții publice, legea prevede necesitatea unei bune stări de sănătate; datele privind sănătatea unei persoane care ocupă astfel de funcții publice, deși au caracter personal, devin informații de interes public, întrucât sunt de natură să afecteze capacitatea de exercitare a funcției publice. Considerăm că în aceeași categorie a excepției care permite liberul acces la datele cu caracter personal sunt incluse și datele din

---

¹¹ Gh. Beleiu, M. Nicolae, P. Trusca, *Drept civil roman. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, Ed. Universul juridic, București, 2003, pag. 386-388; O. Ungureanu, C. Jugastru, *Drept civil. Persoanele*, Ed. Rosetti, 2003, pag. 121-123

care ar rezulta cazuri de incompatibilități sau conflicte de interese privind exercitarea funcției publice; și astfel de date afectează (altfel decât fizic/medical) capacitatea de exercitare a funcției publice.

4. Informațiile privind **procedura în timpul anchetei penale sau disciplinare**, dacă se periclitează rezultatul anchetei, se dezvăluie surse confidențiale ori se pun în pericol viața, integritatea corporală, sănătatea unei persoane în urma anchetei efectuate sau în curs de desfășurare.

Pentru a fi exceptate de la liberul acces, nu este suficient ca informațiile să privească ancheta penală sau disciplinară; pentru ca refuzul de comunicare să fie legal, este necesar ca refuzul să fie însoțit de dovezi din care să rezulte că prin publicitatea acelor informații se produce una dintre consecințele prevăzute de lege: periclitarea rezultatului anchetei, dezvăluirea de surse confidențiale, periclitarea vieții/integrității corporale/sănătății unei persoane; nu este suficient ca autoritățile/instituțiile publice să facă o simplă afirmație că s-ar produce acele consecințe negative, ci trebuie să facă și dovada producerii lor.

De asemenea, pentru a se respecta scopul legii, care este comunicarea informațiilor de interes public și nu secretizarea lor, este necesar ca autoritățile/instituțiile publice să ia măsurile necesare pentru a comunica informațiile de interes public într-o formă care să asigure protecția valorilor la care se referă textul legal (de exemplu prin acoperirea datelor ce ar periclita acele valori), fără însă a refuza total comunicarea acelor informații.

5. Informațiile privind **procedurile judiciare**, dacă publicitatea acestora aduce atingere asigurării unui proces echitabil ori interesului legitim al oricăreia dintre părțile implicate în proces.

Și aici sunt valabile, în mod corespunzător, comentariile de la excepția precedentă referitoare la informațiile privind procedura în timpul anchetei penale sau disciplinare. Simpla afirmație că s-ar aduce atingere caracterului echitabil al procesului sau interesului legitim al unei părți nu este suficientă, trebuie ca aceste consecințe să fie și dovedite de către autoritatea/instituția publică atunci când le invocă.

6. Informațiile a căror publicare prejudiciază **măsurile de protecție a tinerilor**

Problema este că în legislație nu există o definiție a noțiunii generice de „tânăr”; în cadrul unor acte normative speciale este definită noțiunea de „tânăr”, dar cu aplicabilitate restrânsă la acel act normativ; astfel, spre exemplu în art. 2 din Legea nr. 15/2003 privind sprijinul acordat tinerilor pentru construirea unei locuințe proprietate personală, cu modificările ulterioare, se menționează despre „tinerii în vârstă de până la 35 de ani”. Pentru acest motiv, este necesar ca o viitoare modificare a Legii nr. 544/2001 să includă și definirea noțiunii de „tânăr”, prin indicarea unei limite de vârstă, ca în exemplul citat mai sus.

Solicitantul

Cine poate solicita informații de interes public:

Orice persoană, fizică sau juridică, română sau străină poate cere informații de interes public (art.20 din Norme¹²)

Solicitantul trebuie să-și motiveze, să-și justifice cererea ?

Nu, cererea nu trebuie justificată. Informațiile de interes public pot fi solicitate și numai din “simplă curiozitate”, întrucât accesul la astfel de informații este liber, ceea ce presupune ca ele să se afle la dispoziția tuturor.

---

¹² Normele metodologice din 7 februarie 2002 de aplicare a Legii nr.544/2001, privind liberul acces la informațiile de interes public, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.123 din 7 februarie 2002

Accesul la informațiile de interes public

Cum pot fi aflate informațiile de interes public:

Ele se comunică din oficiu (fără a fi nevoie de vreo cerere) sau la cererea, verbală sau scrisă, a solicitantului.

Accesul la informațiile de interes public este gratuit. Solicitantul trebuie, însă, să suporte costul serviciilor de copiere a documentelor pe care le cere.

Comunicarea din oficiu

Nu toate informațiile de interes public se comunică din oficiu, ci numai o categorie: cele care privesc organizarea și funcționarea autorității/instituției publice, datele de identificare (denumire, adresă, numere de telefon, fax, adrese electronice), structura organizatorică, sursele financiare, bugetul, bilanțul contabil, programele și strategiile proprii, liste cu documentele de interes public și cu categoriile de documente produse și/sau gestionate, căile de atac la dispoziția solicitantului, precum și contractele de privatizare încheiate după 29 iunie 2007.

Comunicarea din oficiu se realizează prin: publicarea, anual, a unui buletin informativ de către autoritățile/instituțiile publice; publicarea, în Monitorul Oficial, Partea a III-a, cel puțin anual, a unui raport de activitate de către autoritățile publice; organizarea la sediul fiecărei autorități/instituții publice a unui punct de informare-documentare unde solicitantul să poată consulta documentele ce conțin informații de interes public ce se comunică din oficiu; afișarea la sediul fiecărei autorități/instituții publice sau publicarea respectivelor informații în Monitorul Oficial sau în mijloacele de informare în masă, în publicații proprii, precum și în pagina de internet proprie.

Afișarea la sediul autorității/instituției publice este, în cazul tuturor autorităților și instituțiilor publice, modalitatea minimă obligatorie de difuzare a informațiilor de interes public comunicate din oficiu (art.11 din Norme). Excepție fac doar contractele de privatizare menționate mai sus, la care accesul se face doar prin punerea lor la dispoziția solicitantului, pentru consultare, la sediul autorității/instituției publice, potrivit dispoziției cu caracter derogatoriu de la art. 5 alin. 5 din Legea nr. 544/2001.

Informațiile comunicate din oficiu trebuie prezentate într-o formă *accesibilă* și concisă, care să faciliteze contactul persoanei interesate cu autoritatea/instituția publică (art.10 din Norme). Rezultă că dacă informațiile nu sunt prezentate într-o formă accesibilă, obligația comunicării lor din oficiu nu este îndeplinită.

Comunicarea la cerere

Cererea poate fi verbală sau scrisă.

Cererea **verbală** se adresează compartimentului/biroului de informare și relații publice sau persoanei special desemnate în acest scop. Răspunsul se comunică pe loc, în cadrul unui program afișat la sediul instituției/autorității publice. Dacă informațiile solicitate nu sunt disponibile pe loc, persoana este îndrumată să le ceară în scris.

Cererea **scrisă** poate fi făcută pe hârtie sau pe suport electronic (e-mail). Ea trebuie să conțină: denumirea și sediul autorității/instituției publice; numele, prenumele și semnătura solicitantului, precum și adresa la care se solicită primirea răspunsului; care este informația solicitată, dacă se solicită copii de pe documente (cu indicarea cât mai exactă a acestora), disponibilitatea de a plăti costurile serviciilor de copiere a documentelor.

Cererea scrisă poate fi făcută pentru comunicarea oricărui gen de informații de interes public, inclusiv a celor care se comunică din oficiu. În caz contrar, ar fi îngădit nejustificat dreptul persoanei de a cere în scris orice

informație de interes public, prevăzut în articolul 6 din Legea nr.544/2001. În acest sens există soluții și în jurisprudență (sentința civilă nr.577/F din 27 iunie 2002 pronunțată de Tribunalul București în dosarul nr.782/2002), instanța hotărând că obligația instituțiilor/autorităților publice de a comunica din oficiu unele informații de interes public nu exclude obligația acestora de a comunica informațiile și în scris, la cererea solicitantului, conform articolului 6 din Legea nr.544/2001.

Art. 21 alin. 2 din Norme restrânge în mod nejustificat dispoziția legală care nu interzice, ci permite, comunicarea la cerere și a informațiilor care se comunică din oficiu. Acest articol din Norme prevede ca informațiile care se comunică din oficiu nu se comunică și la cererea scrisă, ci doar se indică sursa unde informația poate fi găsită. În practică, se pot crea mari dezavantaje pentru solicitant; de exemplu, dacă o informație este afișată la sediul autorității/instituției publice, iar solicitantul este din altă localitate, va fi nevoit să se deplaseze până la sediu, în loc să i se comunice prin poștă acea informație la care avea liber acces. Precizăm că normele reprezintă un act normativ cu putere inferioară legii, iar un act inferior nu poate modifica o lege.

Dacă solicitarea nu este de competența instituției/autorității publice sesizate, aceasta nu o va restitui persoanei, ci, în termen de 5 zile de la primire, o va trimite instituției/autorității competente și va informa solicitantul despre aceasta.

Termenele de comunicare

Legea prevede termene de comunicare de: 5 zile, 10 zile și 30 de zile.

În termen de **5 zile** de la primirea cererii se comunică în scris refuzul comunicării informațiilor și motivarea acestuia.

În termen de **10 zile** de la înregistrarea cererii se comunică în scris informațiile solicitate sau, în cazul în care au fost cerute informații complexe, faptul că ele vor fi comunicate în scris în termen de 30 zile de la înregistrare.

În termen de **30 de zile** de la înregistrare se comunică în scris informațiile complexe, pentru care identificarea și difuzarea necesită o durată de timp ce depășește 10 zile.

Termenele de 5, 10, 30 de zile nu sunt pe zile lucrătoare (cum se prevede în Norme), ci calendaristice, întrucât, pe de o parte, Legea nr.544/2001 nu distinge și se referă la zile (care pot fi lucrătoare sau nelucrătoare) iar, pe de altă parte, acesta este și sistemul termenelor din codul de procedură civilă, care completează Legea nr.544/2001.

Întrucât nu este în puterea Normelor să adauge la lege, ele conțin o inadvertență atunci când se referă la aceste termene ca fiind pe zile lucrătoare, iar nu calendaristice.

Calculul termenelor se face potrivit articolului 101 din codul de procedură civilă, în sensul că termenele se socotesc pe zile libere, neintrând în calcul nici ziua în care a început și nici ziua când s-a sfârșit termenul. Desigur, dacă termenul se sfârșește într-o zi nelucrătoare (sărbătoare legală sau când serviciul este suspendat) el se va prelungi până la sfârșitul primei zile de lucru următoare.

Nerespectarea termenelor legale pentru comunicarea în scris a refuzului sau a informației echivalează cu refuzul nejustificat de rezolvare a cererii și, implicit de aplicare a legii liberului acces la informațiile de interes public.

Chiar dacă, în cele din urmă, refuzul sau informația vor fi comunicate, dar cu depășirea termenelor legale, cel vinovat de întârziere nu poate fi exonerat de răspunderea disciplinară, iar instituția/autoritatea publică nu va fi scutită de obligația de a plăti solicitantului daune morale și/sau materiale pentru vătămarea produsă prin încălcarea legii liberului acces la informațiile de interes public.

Căi de atac

Pentru refuzul nejustificat, explicit sau tacit, de comunicare a informațiilor sau pentru orice altă încălcare a dreptului persoanei de liber acces la informațiile de interes public (comunicarea informațiilor într-o formă inaccesibilă, neclară, vagă, incompletă, comunicare tardivă a informațiilor sau a refuzului, necomunicarea prelungirii termenului de la 10 la 30 zile etc.) solicitantul are la dispoziție două căi de atac : reclamația administrativă și plângerea în instanță.

Reclamația administrativă

Constă într-o reclamație scrisă care se adresează conducătorului autorității/instituției publice din care face parte angajatul care a refuzat aplicarea prevederilor legii liberului acces la informațiile de interes public.

Se formulează în termen de 30 zile de la data la care solicitantul informației a luat cunoștință de încălcarea dreptului.

Dacă solicitantul nu primește răspuns la cererea inițială de obținere a informațiilor după trecerea a 10 zile de la data înregistrării (termenul obișnuit pentru comunicarea informațiilor) și nici comunicarea că termenul a fost prelungit de la 10 la 30 zile, recomandăm să facă reclamație administrativă în termen de 30 zile de la expirarea celor 10 zile. Aceasta deoarece necomunicarea în termen echivalează cu refuzul nejustificat al rezolvării cererii și, implicit, al aplicării legii.

Desigur, dacă solicitantul primește în termen de 10 zile de la înregistrare comunicarea că termenul a fost prelungit la 30 zile, termenul pentru introducerea reclamației administrative începe să curgă după expirarea celor 30 zile.

Reclamația administrativă va cuprinde, pe lângă mențiunile din cererea de solicitare a informației, o expunere a motivelor pentru care solicitantul consideră că a fost încălcată legea.

Reclamantul primește răspuns la reclamația administrativă numai în cazul în care aceasta este admisă. Răspunsul este scris și se comunică în termen de 15 zile de la data depunerii reclamației. Trebuie să cuprindă atât informațiile solicitate, cât și sancțiunile disciplinare luate împotriva celui vinovat.

Dacă reclamația este respinsă, solicitantului nu i se comunică nimic.

Această reglementare încalcă articolul 47 alin.4 din Constituție care prevede că autoritățile publice au obligația să răspundă la petiții. Deci, comunicarea soluției trebuie făcută în toate cazurile, nu numai când reclamația este admisă.

Plângerea în instanță

Instanța poate fi sesizată direct cu plângere împotriva refuzului de aplicare a Legii nr. 544/2001. Nu este necesar ca, înainte de sesizarea instanței, să se adreseze o reclamație administrativă conducătorului autorității/instituției publice.

Reclamația administrativă are caracter facultativ, deși articolul 36 din Norme ar putea conduce la o soluție contrară, neconformă –din nou- cu dispozițiile Legii nr. 544/2001.

Termenul de sesizare a instanței este de 30 zile (art. 22 alin. 1 din lege) și începe să curgă de la data expirării termenelor de 5 zile, de 10 zile sau de 30 zile, în care autoritatea/instituția publică trebuie să comunice refuzul sau informația, termene prevăzute în articolul 7 din Legea nr.544/2001.

Atentie! Dacă se formulează o reclamație administrativă, trebuie avut în vedere că acest fapt nu prelungește termenul de sesizare a instanței cu durata rezolvării reclamației. Aceasta întrucât, după cum am precizat, sesizarea instanței nu este condiționată de formularea, în prealabil, a unei reclamații administrative. Cu alte cuvinte, **în același termen de 30 zile** de la data expirării termenelor de 5, 10, 30 zile pentru comunicarea refuzului sau informației trebuie **să se formuleze și reclamația administrativă și să fie sesizată și instanța.**

În lipsa unui răspuns la cererea de informații, instanța trebuie sesizată în termen de 10 + 30 zile de la data la care autoritatea/instituția publică a primit cererea. Aceasta deoarece, în sistemul Legii 544/2001, termenul de 10 zile este termenul general în care autoritatea/instituția publică trebuie să reacționeze, adică să comunice informațiile sau faptul că are nevoie de mai mult de 10 zile (maximum 30 zile) pentru a le comunica.

Dacă, **până la expirarea termenelor de 5, 10, 30 zile, se primește un răspuns** de la autoritatea/instituția publică, iar acest răspuns este nemulțumitor, termenul de 30 zile pentru sesizarea instanței începe să curgă de la data primirii răspunsului, iar nu de la expirarea termenelor de 5, 10, 30 zile.

Calculul termenelor

Termenele prevăzute în Legea nr. 544/2001 se calculează potrivit art. 101 alin. 1 și 5 din Codul de procedură civilă, care, în lipsa unor prevederi derogatorii din legile 544/2001 și 554/2004, completează prevederile procedurale (conform art. 721 din Codul de procedură civilă).

Art. 101 alin. 1 din Codul de procedură civilă prevede că **termenele se calculează pe „zile libere”**, neintrând în calcul nici ziua în care a început și nici ziua în care s-a sfârșit termenul. Spre exemplu, un termen de 5 zile care începe la 2 iunie durează până la 8 iunie inclusiv, dacă e calculat în sistemul „zilelor libere”; data de 9 iunie este prima zi în care termenul de 5 zile, început la 2 iunie, a expirat.. Deci, un termen de 5 „zile libere” înseamnă 7 zile calendaristice. Tot așa, un termen de 10 zile libere înseamnă 12 zile calendaristice: dacă începe la 2 iunie durează până la 13 iunie inclusiv, ziua de 14 iunie fiind prima în care termenul este considerat expirat.

Art. 101 alin. 5 din Codul de procedură civilă prevede că **termenul care se sfârșește într-o zi de sărbătoare legală sau când serviciul este suspendat**, se va **prelungi** până la sfârșitul primei zile de lucru următoare. Textul se referă doar la situația în care **ultima zi a termenului** se sfârșește într-o zi denumită, în limbaj comun, ca „nelucrătoare”. Spre exemplu, ultima zi a unui termen de 5 zile care începe la 2 iunie este 8 iunie inclusiv; dacă 8 iunie este o zi de duminică, termenul se prelungește până la sfârșitul zilei de luni, 9 iunie.

În plângere se va cere instanței să constate că informațiile solicitate sunt de interes public și să oblige autoritatea/instituția publică să comunice în scris informațiile solicitate. De asemenea, trebuie solicitat ca instanța să fixeze un termen în care informațiile să fie comunicate.

Poate fi solicitată și obligarea autorității/instituției publice plata unor sume de bani cu titlu de daune morale sau/și materiale (patrimoniale). Trebuie indicat : valoarea daunelor, pentru fiecare categorie, în ce constau, cum s-au produs, cum pot fi dovedite.

Plângerea este scutită de taxa de timbru.

Plângerea se adresează, în primă instanță, numai tribunalului. Este o competență materială specială prevăzută expres de Legea nr.544.2001, care deroga de la competența materială din contenciosul administrativ. Deci, Curtea de apel nu are competență ca primă instanță, ci doar ca instanță de recurs.

Competența teritorială este alternativă, la alegerea petentului: tribunalul în a cărei rază teritorială domiciliază petentul sau tribunalul în a cărei rază teritorială se află sediul autorității/instituției publice.

Plângerea se judecă de secția de contencios administrativ a tribunalului. Aceasta nu înseamnă că se aplică toate regulile și principiile din legea contenciosului administrativ. Legea nr.544/2001 are caracteristici și reguli

propriu, care diferă și au prioritate în raport cu legea contenciosului administrativ. O diferență a fost deja menționată și privește competența materială. Alte diferențe privesc caracterul obligatoriu/facultativ al reclamației administrative, termenele, taxele etc. O deosebire importantă se referă la problema dovedirii interesului în cauză. În cazul Legii nr.544/2001, este suficientă și «simpla curiozitate» pentru obținerea unei informații de interes public, ce trebuie să fie la dispoziția tuturor; solicitantului nu trebuie să i se impună să facă dovada unui interes direct, personal în legătură cu acea informație.

Plângerea se judecă în procedură de urgență. Aceasta impune instanței o mai mare reținere la acordarea de amânări, să fixeze termene mai scurte față de regulă, să judece și în timpul vacanței judecătorești, să redacteze cu celeritate hotărârile.

Hotărârea tribunalului este supusă recursului, care se judecă la Curtea de apel.

Recursul este scutit de taxa de timbru.

Termenul de recurs este cel din dreptul comun, de 15 zile de la comunicarea hotărârii. În același termen, recursul trebuie să fie și motivat. Si acest termen se calculeaza pe „zile libere”.

Recursul se adresează curții de apel, dar se depune la tribunal (la instanța a cărei hotărâre se atacă), sub sancțiunea nulității.

Recursul nu se limitează la motivele de casare din articolul 304 cod procedură civilă, ci la toate aspectele de nelegalitate și/sau netemeinicie (regulă stabilită de articolul 304/1 cod procedură civilă și care se aplică tuturor hotărârilor care nu pot fi atacate cu apel, ci doar cu recurs).

Recursul se judecă la secția de contencios administrativ a Curții de apel, de asemenea, în procedură de urgență.

Decizia Curții de apel este definitivă și irevocabilă. Nu mai poate fi atacată decât în cazuri excepționale pe calea contestației în anulare sau a revizuirii.

Executarea hotărârii judecătorești

Trebuie distins între executarea dispoziției din hotărâre privind:

1.comunicarea informațiilor

și

2.executarea dispoziției privind acordarea daunelor.

1.În lipsa unei dispoziții derogatorii în Legea nr.544/2001, la executarea dispoziției privind **comunicarea informațiilor** se aplică prevederile articolelor 22 - 25 din Legea nr. 554/2004, privind contenciosul administrativ.

Astfel, autoritatea/instituția publică este obligată să comunice, din proprie inițiativă, informațiile la care a fost obligată prin hotărârea judecătorească irevocabilă în termenul prevăzut în cuprinsul hotărârii sau, în lipsa unui astfel de termen, în cel mult 30 zile de la data rămânerii irevocabile a hotărârii.

În cazul în care termenul nu este respectat, instanța de executare (tribunalul) va fi sesizată de solicitant cu o cerere pentru:

-obligarea conducătorului autorității/instituției publice la plata unei **amenzi către stat** de 20% din salariul minim brut pe economie pe zi de întârziere (potrivit art. 2 din HG nr. 1051/2008, începând cu data de 1 ianuarie 2009, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată era stabilit la 600 lei lunar, deci amenda ce reprezintă 20% din acesta era de 120 RON/zi; în anul 2009 nu a mai fost emisă o nouă hotărâre de Guvern privind salariul minim pentru anul 2010, consecința fiind un plus de imprecizie în „identificarea” acestuia);

- obligarea autorității/instituției publice la plata de **daune pentru întârziere** catre solicitant; deoarece ele au fost prevăzute ca mijloace de constrângere pentru obținerea executării hotărârii, având si un caracter de pedeapsă, pentru acordarea lor nu trebuie dovedit că efectiv prin întârziere solicitantul a suferit o pagubă (în acest sens s-a pronunțat și Curtea Supremă de Justiție, într-un dosar de contencios administrativ: decizia civilă nr.699 din 22 februarie 2002).

Cererea este scutită de taxa de timbru.

Instanța (tribunalul) judecă cererea în camera de consiliu, de urgență, cu citarea părților. Hotărârea este definitivă și executorie, deci va putea fi atacată cu recurs (dar într-un termen mai scurt: 5 zile de la pronunțare) la Curtea de apel, care va pronunța o hotărâre irevocabilă.

Pe lângă mijloacele de natură civilă destinate a asigura executarea hotărârii întemeiate pe Legea nr. 544/2001, legea contenciosului administrativ prevede și un mijloc de natură **penală**. Astfel, art. 24 alin. 3 din Legea nr. 544/2004 privind contenciosul administrativ, prevede că „**Neexecutarea din motive imputabile sau nerespectarea hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile pronunțate de instanța de contencios administrativ, în termen de 30 de zile de la data aplicării amenzii prevăzute la alin. (2) constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă de la 2.500 lei la 10.000 lei.**”

Deci, dacă după ce se obține o hotărâre irevocabilă prin care conducătorul autorității/instituției publice a fost obligat la plata unei amenzi pentru neexecutarea hotărârii întemeiate pe Legea nr. 544/2001, acesta continuă să refuze executarea hotărârii, fapta sa constituie infracțiune, iar reclamantul poate formula o plângere penală, la parchet, pentru comiterea infracțiunii de refuz de executare a hotărârii judecătorești, prevăzută de art. 24 alin. 3 din Legea nr. 544/2004 privind contenciosul administrativ.

2. Pentru **daunele morale și/sau materiale** obținute prin hotărârea irevocabilă pronunțată în temeiul Legii nr. 544/2001, executarea se face potrivit dreptului comun (obținerea titlului executoriu și trecerea la executarea silită, prin poprire sau prin urmărirea bunurilor mobile sau imobile; modalitatea de executare silită este la latitudinea creditorului -cel care a obținut daunele- iar nu a debitorului). Aceeași procedură urmează a fi folosită și pentru executarea cheltuielilor de judecată (onorariul avocatului etc.)

Dispoziții speciale privind presa

Legea nr.544/2001 cuprinde o secțiune prin care sunt reglementate raporturile cu presa. Este vorba despre 6 articole (art.15-20) din Capitolul II, Secțiunea a 2-a - Dispoziții speciale privind accesul mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public.

Existența acestor dispoziții cu caracter special, care -teoretic- prevăd anumite facilități pentru presă nu împiedică ziaristul de a folosi celelalte dispoziții cu caracter general ale legii. De exemplu, dacă unui ziarist i se refuză acreditarea de către o autoritate publică, el va putea solicita informațiile de interes public de la acea autoritate "ca simplu cetățean", în temeiul art.6 sau 8 din Legea nr.544/2001.

Precizăm că art. 8 alin. 5 din Legea nr. 544/2001 conține o dispoziție care privește în exclusivitate presa și care, în mod logic, ar fi trebuit să se regăsească în secțiunea dedicată presei. Art. 8 alin. 5 din lege prevede că : « *Informațiile de interes public solicitate verbal de către mijloacele de informare în masă vor fi comunicate, de regulă, imediat sau în cel mult 24 de ore.* » Rezultă că **regula constă în răspunsul pe loc, imediat la solicitările de informații de interes public formulate verbal de presă.**

În lege se mai prevede obligația autorităților și instituțiilor publice de a desemna un purtător de cuvânt, pentru a asigura accesul presei la informațiile de interes public.

De asemenea, legea prevede obligația autorităților publice de a organiza periodic, de regulă o dată pe lună, conferințe de presă pentru aducerea la cunoștință a informațiilor de interes public, precum și obligația de a răspunde, în cadrul acestor conferințe, întrebărilor privitoare la orice informații de interes public.

Autoritățile și instituțiile publice au obligația de a informa în timp util presa asupra conferințelor de presă sau oricăror alte acțiuni publice organizate de acestea. Accesul presei la aceste conferințe sau acțiuni publice nu poate fi interzis în nici un fel.

Presa nu are obligația de a publica informațiile furnizate de autoritățile sau de instituțiile publice. Deci, este pe deplin posibil ca un ziarist să asiste la o conferință de presă sau altă activitate publică ori să primească un comunicat și să nu scrie nimic despre ele, dacă apreciază că informațiile prezentate sunt nerelevante.

În articolul 18 din lege este prevăzută **acreditarea** -fără discriminare- a "ziariștilor și reprezentanților mijloacelor de informare în masă", ca obligație a "autorităților publice" și, în consecință, ca un drept al ziariștilor.

În realitate, în multe cazuri, acreditarea este tratată de autoritățile publice nu ca un drept, ci ca o obligație a ziariștilor, care depind de "bunavoința" celor care acreditează.

Subliniem că articolul 18 se referă doar la "autoritățile publice", nu și la instituțiile publice, ceea ce înseamnă că în raporturile cu "instituțiile publice" (de exemplu: instituții de învățământ, instituții medicale, televiziunea publică, radioul public etc.) nu este nevoie de obținerea unei acreditări.

Legea prevede că acreditarea se acordă la cerere, în termen de 2 zile de la înregistrarea acesteia. Din redactarea articolului 18 alineat 2 rezultă că termenul are ca limita minimă câteva minute și limita maximă de 2 zile, ceea ce înseamnă că acreditarea se acordă pe loc sau în cel mult 2 zile. Considerăm că regula este că acreditarea trebuie acordată pe loc, în momentul depunerii cererii.

Numai în cazuri excepționale și dacă nu este afectat dreptul ziaristului de acces la informațiile de interes public, acreditarea ar putea fi acordată nu pe loc, ci în maximum 2 zile. Aceasta deoarece trebuie să se țină cont de specificul activității de ziarist (informația este un bun perisabil). De exemplu, dacă acreditarea este solicitată în ziua în care se desfășoară o activitate publică, iar ea este acordată abia după 2 zile, ziaristul - deși prezent - este împiedicat de a asista la acea activitate.

Singurul motiv pentru care acreditarea poate fi refuzată (sau retrasă) este săvârșirea de "fapte care împiedică desfășurarea normală a activității autorității publice". Legea prevede că acreditarea nu poate fi refuzată (sau retrasă) pentru "opiniile exprimate în presă de respectivul ziarist", indiferent cât de critice, deranjante sau ofensatoare au fost acestea la adresa autorității publice. Legea face o distincție clară între "fapte" și "opinii". Exprimarea unor opinii nu este supusă nici unei "sanțiuni", ci doar săvârșirea de fapte care împiedică activitatea normală a autorității publice respective. Aceasta presupune că în urma unor acțiuni concrete desfășurate de ziarist activitatea autorității a fost, practic, blocată. Cazuri de acest gen sunt, evident, cu totul excepționale.

Rezultă că dacă autoritatea publică nu face dovada că ziaristul respectiv a săvârșit "fapte care împiedică desfășurarea normală a activității autorității publice", refuzul/retragerea acreditării nu au temei și constituie o încălcare a Legii nr.544/2001.

Refuzul/retragerea acreditării unui ziarist se comunică în scris. În mod logic, comunicarea trebuie să cuprindă și motivele pentru care s-a dispus măsura respectivă (faptele ziaristului care au împiedicat desfășurarea activității normale a activității autorității publice).

Refuzul/retragerea acreditării unui ziarist nu afectează dreptul organismului de presă de a obține acreditarea unui alt ziarist.

Pentru fiecare încălcare a Legii nr.544/2001 de către autoritățile/instituțiile publice (de exemplu: nedesemnarea unui purtător de cuvânt, neorganizarea periodică a conferințelor de presă, refuzul de a răspunde -la conferința de presă- la orice întrebare privind informații de interes public, refuzul/retragerea fără temei a acreditării, neanunțarea în timp util cu privire la desfășurarea conferințelor de presă sau a oricăror altor acțiuni publice organizate de autoritățile/instituțiile publice, interzicerea sub orice formă a accesului presei la acțiunile publice organizate de autoritățile/instituțiile publice) ziaristul are dreptul de a formula o reclamație administrativă (articolul 21 din lege) și de a se adresa instanței de judecată (articolul 22 din lege) pentru obligarea autorității/instituției publice la respectarea/aplicarea Legii nr.544/2001 și la plata daunelor morale și/sau patrimoniale.